

DALINA BĂDESCU ȘI FIRE(LE) MEMORIEI

*Pavel Șușară*¹

*dr. Dalina Bădescu*²

Abstract: Dalina Bădescu's contemporary art stands as a testament to the enduring power of cultural memory. Her project from The National Museum of the Romanian Peasant, "Fire" ("Threads"), uncovers a rich history of female artisans within her family, emphasizing their profound impact on the consciousness of the artist. By meticulously examining everyday objects like embroidered linens she inherited, Dalina Bădescu bridges generations of women, underlining the importance of preserving family history through objects and stories.

Through her paintings, the artist pays homage to these often-overlooked female-creators while reinterpreting their legacy. Her art acts as a bridge between past and present, weaving personal narratives and broader cultural contexts, highlighting the underestimated role of women in shaping artistic traditions. "Fire" emerges as a meticulously crafted narrative that traverses time, space, and artistic evolution. It invites viewers to contemplate the layers of cultural memory embedded in every stitch and brushstroke. Dalina Bădescu's work, through its humble yet profound storytelling, reinvigorates the past and paints a path toward the future.

Keywords: Dalina Bădescu, Contemporary Art, Cultural Memory, Family Heritage, Female Artisans, Embroidery, Tradition and Innovation, Feminism in Art.

Adevărata artă contemporană, dacă această sintagmă nu cumva și-a compromis cu totul sensul prin excesul de narcisism și prin incapacitatea privirii dincolo de propriul mediu reflectorizant, nu este aceea care pune limbajul în criză și care clamează, autosuficientă, că lumea începe acolo unde hotărăște ea, fără antecesorii și fără memorie, ci exact varianta cealaltă, aceea care construiește punți, care asigură continuitatea și care se plasează mereu în lăuntrul unei memorii dinamice și a unei apartenențe lipsite de orice ambiguitate. Dincolo de ideologii prinse din zbor și de tematici însușite didactic sau cvasifolcloric, după ureche, singurul cadru teoretic și conceptual prin care gesticulația minimală se autodefiniște drept artă contemporană, se regăsește artistul celălalt, cel care nu se supune lozincii și nici nu-și clamează identitatea prin invenții lexicale și prin narații paralele, dar care articulează trasee de comunicare, cercetează posibilitățile și testează limitele expresiei și ale limbajului, cel care interoghează lumea în care trăiește și se întoarce mereu spre sine însuși, cel care privește în urmă, dar este continuu în datele spațio-

1. **Pavel Șușară** este autor, critic și istoric de artă, monograf, poet, publicist și scriitor, specializat în artă contemporană. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Asociației Internaționale a Criticilor de Artă, expert în artă, atestat de Ministerul Culturii și membru al Uniunii Artiștilor Plastici. Este Președinte al Asociației Experților și Evaluatorilor de Artă din România. În 2018 a deschis în București Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Pavel Șușară, instituție privată care promovează arta românească; pavelsusara@gmail.com.

2. **Dr. Dalina Bădescu** este critic și istoric de artă, artist plastic, vicepreședinte AEEAR, evaluator ANEVAR; dalina.badescu@gmail.com.

temporale la zi și cu privirea fixată în viitor și, mai ales, cel care supune totul, prin reflecție generală și prin gândirea specifică, unei conștiințe unificatoare.

Fire(le) Dalinei Bădescu aici se regăsesc în spațiul cel mai fertil și mai dens al artei contemporane, acolo unde limbajul, expresia plastică și obiectul propriu-zis nu sunt simple exerciții de hedonism sau altfel de instrumente ale vreunei estetizări egoiste, ci forme de invocare și de recuperare a unor existențe discrete și necunoscute, dar și subiecte de meditație asupra mecanismelor subtile ale creației, asupra naturii creatoare în general și la limita superioară a conștiinței de sine, asupra condiției umane înseși. La prima vedere, intențiile proiectului și scenariul curatorial sunt simple și, oarecum, pragmatice; cu bagajul de cunoștințe teoretice ale istoricului de artă și cu experiența directă a practicianului, în speță a pictorului, Dalina Bădescu a identificat, în patrimoniul propriei familii, nenumărate artefacte, comune tuturor caselor cu continuitate de locuire, pe care câteva generații de femei, străbunice, bune și mama, le-au realizat pe parcursul unui secol întreg. Este vorba despre obiecte extrem de cunoscute și de banale – fețe de masă, ștergere, batiste, servete etc., toate cusute sau brodate cu motive decorative, cu precădere florale.

Pentru a se așeza ea însăși în această succesiune, artista a realizat câteva lucrări de pictură, un fel de replici sau de preluare liberă a motivelor cusute, deopotrivă lucrări de sine stătătoare, dar și un act specific de legitimare în ansamblul acestei succesiuni de precedente creatoare *sui generis*. Chiar dacă femeile din amonte genealogic al Dalinei Bădescu se numesc, pentru a putea fi identificate individual în acest ceremonial recuperator, Ecaterina Vlad, Elena Jianu, Nadejda Popa, Maria Dobrovicescu, Liana Bădescu, Lucia Popa sau Daniela Bădescu, în esență prezența lor este supraindividuală și ea reprezintă vocația difuză a ființei umane de a-și depăși condiția elementară și de a se plasa instinctiv în spațiul securizat al creației simbolice, fie ea și cu o adresabilitate extrem de restrânsă și fără niciun ecou în afara propriului habitat. Deși conștiința recuperatoare a Dalinei Bădescu privește faptul vernacular dinspre creația cultă și supune artefactele decorative unui examen din perspectivă estetică, identificându-le particularități stilistice, note proprii și trăsături de personalitate distincte, miza demersului său depășește cu mult, deopotrivă ca mesaj direct și ca filosofie generală, atât enunțul curatorial cât și avertismentul direct în ceea ce privește sensibilizarea privitorului, dar și a spațiului public, în fața acestui fenomen, pe cât de amplu, pe atât de neglijat sau de ignorat.

În esență, expoziția *Fire* nu este doar despre obiecte, sensibilitate, îndemânare și vocația de a imagina și de a face lucruri frumoase, ci, în primul rând, este o incursiune melancolică și plină de recunoștință a pictorului Dalina Bădescu în propriul trecut, este o cercetare arheologică în memoria și în existența femeilor care au precedat-o, și, mai ales, este o poveste despre succesiva creație anonimă care pregătește, subtil și tenace, versantul celălalt al creației, cea conștientă de sine și cea orientată explicit către spațiul public și către semnificația culturală. În intervalul acesta de un secol, vast și intimidant pentru viața unui singur om, se pregătesc cumva, lent și inconștient, prin infinitezimale cusături cu acul sau prin la fel de minuscule puncte de broderie, pierdute în intimitatea dormitorului și în indistincta primenire anonimă, treptele succesive care aduc, în vârful lanțului trofic al creativității, artistul asumat și conștient de sine, creatorul lucid și instituționalizat, care iese din condiționarea spontană și minoră a artizanului *pro domo*. La capătul

acestei priviri în propria ei aventură genetico-artistică, Dalina Bădescu își descoperă premisele, parcursul și succesivele prezențe oculte, adunate una în cealaltă, asemenea unei păpuși rusești, iar ultima, și cea mai vizibilă, adică ea însăși, le scoate la vedere pe rând, pe toate cele care au zăcut până acum ascunse, le înșiră într-o poveste care începe, evident, cu inevitabila formulă *a fost odată...* și se termină cu propria sa creație, dar nu cu aceea de atelier, ci cu una generată chiar de memoria pe care o reactivează, dar fără a o prelua mecanic, ci doar comentând-o, cum altfel, contemporan și postmodern.

Un elogiu adus femeii, fără nicio alterare feministă, un adevărat imn închinat creației anonime, fără nicio urmă de patetism, și o privire melancolică asupra unui anumit tip de sacrificiu, la capătul căruia se manifestă propria ta vocație, dar se și naște propria ta conștiință recuperatoare, fără nicun fel de superbie, cam așa ar putea fi definită expoziția *Fire*, atunci când este privită de la distanță, ca un tot perfect constituit și care se articulează după propria lui geometrie.

Pavel Șușară

Ecaterina Vlad (1890 – 1942)

Sotia lui Vlad Florea, țăran din Maglavit, Dolj. Șapte clase, doi copii (o fată și un băiat). Alături de bărbatul ei, Florea Vlad, a trăit la moșia cu moară și cu servitori. A murit la 52 de ani, după o lungă boală, cu dureri groaznice de spate. A apucat să-și vadă fata căsătorită și două dintre cele patru nepoate, pe linie feminină.

Elena Jianu (1902 – 1990)

Fiica Ecaterinei, sora lui Ion Vlad, s-a căsătorit cu Gheorghe Jianu, țăran sărac din Moțățai, la îndemnul și susținerea tatălui ei, care a deschis, pentru proaspătul ginere, primul magazin din satul său, magazin care a devenit în curând locul conspirațiilor politice comuniste ale tânărului ilegalist, care, de altfel, a și intrat, curând, în pușcărie: mai mulți ani în celula H din Tîrgu-Jiu. Cu doar șapte clase, Elena Jianu a cunoscut îndeaproape politica românească, având în familie atât legionari convinși, cât și comuniști posedați. A născut patru fete, dintre care prima a murit la doar câțiva ani. Momentul în care bărbatul ei a ars actele de proprietate ale socrilor, pentru a-și asigura locul în noua lume comunistă post-belică, ea a decis să rămână la Maglavit, alături de tatăl ei care paralizase brusc în urma aflării veștilor despre naționalizare, refuzând perspectiva unui trai privilegiat la București. S-a îngrijit de tată și de două dintre fiice, părăsind doar pentru o scurtă perioadă casa părintească, timp în care a locuit la Craiova. În 1957 divorțează de Gheorghe Jianu care se recăsătorește cu fiica unui alt nomenclaturist, la rândul ei activistă eficientă. Asistă la o nouă schimbare a regimului politic și moare în 1990, înainte de a-și vedea strănepoata, născută în același an. Lucrează borangic cu fir de la viermii de mătase pe care îi creștea și țese după motive florale oltenești, stilizate specific, dar și după modele geometrice alambicate, în care partea țesută are o pondere mai mică decât golul care o înconjoară.

Lucia Popa (n.1940)

Fiica Elenei Jianu, crește fără prezența tatălui până la vârsta de nouă ani, atunci când acesta decide să o desprindă de familie și să o înscrie la pension în București, la Școala Centrală de Fete „Zoia Kosmodemianskaia”, unde cunoaște o lume privilegiată, dar impersonală. La 18 ani se îndrăgostește de Adrian Popa, în timp ce aștepta, pe o băncuță din fața Facultății de Medicină din București, să intre la examenul de admitere, la care, din motivul deja amintit, nu s-a mai prezentat. După o încercare eșuată de a conduce tractorul pentru admiterea la Facultatea de Agricultură din Craiova, Lucia studiază biologia și devine profesoară de gimnaziu la Ghercești, refuzând să se transfere în oraș, atunci când i s-a propus asta, la scurt timp după angajare. A născut-o pe Daniela, unicul copil, la insistențele mamei lui Adrian, Nadia. Atunci când fiica ei a vrut să recupereze pământurile și istoria bunicilor de la Maglavit, Lucia, împreună cu surorile ei, a decis că trecutul trebuie să rămână îngropat. A crescut doi nepoți, împărțind sarcina cu cealaltă bunică, cea din partea tatălui, iar nepoata sunt chiar eu, Dalina Bădescu. Preferința ei este pentru lucrul în macramé, monocrom și cu un înalt grad de abstractizare a formei. Nu i-a plăcut cusătura artistică și nici goblenul. Lucra împreună cu fiica ei, Daniela, fețe de masă, ea partea de macramé după model, iar Daniela ornamentele florale, cusute după desenul liber pe care îl face ea însăși.

Nadeja Popa (1905 – 1990), născută în Polonia în familia Komarovski, intelectuali care au emigrat în Basarabia. Nadia a avut parte de o educație umanistă, devenind învățătoare imediat după terminarea studiilor pedagogice. S-a căsătorit cu Mihail Popa din Oboga, Olt, la rândul lui învățător, cu care se mută în Craiova, unde naște doi băieți: Valeriu și Adrian. Rămasă văduvă la scurt timp, își crește singură băieții în timp ce termină și cursurile Facultății de Filologie. Se angajează ca profesoară de limba română la Școala pentru surdo-muți, unde va rămâne până la pensie. Nu s-a mai recăsătorit niciodată, dar a avut mereu o viață socială bogată, în special în cercurile de intelectuali emigranți basarabeni. O învață pe nepoata ei, Daniela, cusătura artistică și o încurajează să își deseneze singură modelele. Ea preferă goblenurile, în special peisajele cu spații deschise sau flori minimaliste, pe fundaluri neutre, adică pe pânza lăsată liberă.

Daniela Bădescu (1966 – 2023), fiica Luciei, este chiar mama mea. O desenatoare foarte expresivă, cu o imaginație efervescentă și luminoasă. Singurul copil în familie, ea a beneficiat de o libertate maximă în copilărie, găsindu-și frați și surori în copii din vecini. S-a căsătorit cu Călin, iar Liana și Cristel, socrii ei, au devenit a doua pereche de părinți. A pendulat mereu între chemarea artistică și capacitățile ei tehnice remarcabile, fără să aleagă în mod special între una sau alta, dar și fără să renunțe la vreuna. Având mereu în gând diverse proiecte, mai mici sau mai mari, și mereu atentă la nevoile celorlalți, a fost o fire pozitivă care a încercat mereu să evite conflictele. A divorțat de Călin într-un târziu și a rămas alături de copiii și de mama ei până când s-a stins din viață, în urma unei boli galopante, la vârsta de 56 de ani. Ne-a încurajat mereu, pe mine și pe fratele meu Theodor, să fim independenți și să lăsăm trecutul să treacă, să iertăm și să mergem mai departe. Cusăturile ei sunt vesele, în culori tari, dar armonioase, expresive și generoase. Îi

plăcea să brodeze, să croiască, să coase goblenuri, să picteze și avea o manualitate remarcabilă, ieșindu-i orice își propunea, fie că era vorba despre înșăilarea tivului de la mătasuri, despre rezolvarea unei probleme complexe de matematică sau despre schimbarea bujiilor de la mașină.

Maria Dobrovicescu (1915 – 1971) s-a născut la Craiova, în familia Pleșea. S-a căsătorit la 18 ani cu locotenentul Haralambie Dobrovicescu din Tismana, iar la 20 de ani o naște pe Liana. La 26 de ani, din motive care rămân și astăzi de neexplicat, în noaptea Sfintei Marii Mari, paralizează de la brâu în jos. Urmează 30 de ani de viață exemplară, în care Mimi a demonstrat zilnic o capacitate supraumană de optimism și de poftă de viață, crescându-și fiica alături de mamă și de soț, fiindu-le alături în mod profund până la 56 de ani, atunci când și-a dat ultima suflare, deși a refuzat acest moment chiar și atunci când el a venit. În anii post-naționalizare, în care și-a văzut casa împărțită cu străini, pentru a face rost de un minim de venit, broda seturi de lenjerii cu decorațiuni florale, de o gingășie cutremurătoare. A învățat-o pe fiica ei, care își spunea de mică Nana, să coasă și să brodeze. Nana desena modele minuțioase pe care Mimi le umplea apoi cu minunate cusături, colorate și foarte detaliate.

Liana Bădescu (n. 1935), fiica Mariei Dobrovicescu, a lui Mimi, a avut de mică o înclinație spre acuratețe, atenție pentru detaliu și lucrul miniatural. A excelat la învățătură, dar din cauza unui episod de boală a renunțat la studiile universitare în inginerie și s-a căsătorit cu Cristel Bădescu, venit la Craiova din Târgu-Jiu. Cu o răbdare remarcabilă a crescut doi copii foarte diferiți, pe Ramona și pe Călin, tatăl meu. Având exemplul mamei ei, nu s-a plâns niciodată de probleme, găsind soluții neconformiste, fie că era vorba despre înmulțirea gălbenușurilor de la două ouă pentru zece persoane, fie de situații emoționale sau sociale complicate. O mare iubitoare de lumi fictive, de dramaturgie, de proză și de cinematografie, Nani aduce în desenele și în cusăturile ei o parte din construcțiile complexe pe care le imaginează, traducând narațiunea în compoziții abstracte, indiferent dacă folosește motive florale sau personaje de basm din regnul animal, schițate după modele existente sau închipuite de la un capăt la altul.

Dr. Dalina Bădescu

